

כי תשא חט"ז שיחה ד'

רק בני ישראל שעבדו את העגל ללא עדים והתראה נבדקו כסוטות, אך הערב רב לא נבדקו, דרק בני הם "ארוסתו" של מלך. רש"י מפרש "כאן לא נאמר ועמך", כי מדובר (לא על בני, אלא) על הערב רב, אך מכיון שנמחל להם על העגל לכן לא נאמר "ועמך" אלא "העם" שהוא לשון של כבוד.

על הפסוק (לג, א) "וידבר ה' אל משה לך עלה מזה אתה והעם אשר העלית מארץ מצרים גו" מפרש רש"י: "אתה והעם: כאן לא אמר ועמך".

צריך להבין (דבשלמא לעיל כשנאמר "שחת עמך" מפרש רש"י "ערב רב שקבלת מעצמך", כי לולא פירושו לא היינו יודעים ש"עמך" קאי על הערב רב) אך מהו הקא סלקא דעתך שבפסוק דידן - בנוגע לעליה לארץ ישראל – המדובר הוא ב"עמך" שהם הערב רב ולא כל ישראל?

והביאור: לרש"י קשה: לפני כן נאמר (לב, לד) "לך נחה את העם אל אשר דיברתי לך", ואם כן מה מוסיף הכתוב כאן "לך עלה מזה אתה והעם"?

ולכן מפרש ש"לך נחה את העם" (לב, לד) קאי על בני אברהם יצחק ויעקב, ו"לך עלה מזה" (לג, א) קאי רק על הערב רב (ולכן אומר "אשר העלית").

והנה, על פי זה יוצא שרק בני ישראל שעבדו את העגל ללא עדים והתראה נבדקו כסוטות, אך הערב רב לא נבדקו (שבנוגע למיתה בסייף - כשהיה עדים והתראה - נאמר "ויפול מן העם", ובמגפה - עדים ללא התראה - נאמר "ויגוף ה' את העם". ש"העם" כולל גם את הערב רב. אך כשלא היה עדים והתראה - שאז נבדקו כסוטות - נאמר "וישק את בני ישראל" - דוקא בני ישראל ולא הערב רב). והוא מפני שרש"י מפרש "משל למלך שהניח ארוסתו בין השפחות", ואם כן בני ישראל הם ארוסתו ולכן צריכים להיבדק מה שאין כן הערב רב הם השפחות ואם כן אינם נבדקים.

ועל פי זה יובן מדוע רש"י מפרש "כאן לא נאמר ועמך", כי מדובר על הערב רב, אך מכיון שנמחל להם על העגל לכן לא נאמר "ועמך" אלא "העם" שהוא לשון של כבוד.

והנה מעשה ידי משה נצחיים, ולכן הערב רב שמשה העלה מדעתו זכו ל"לך עלה מזה" – לעלות לארץ ישראל.

הביאור הפנימי בזה: אמרו חז"ל שישראל לא היו ראויין לאותו מעשה, אלא שזה היה גזירת מלך כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה. ויש לומר שהפירוש בזה הוא שסיבת החטא היה כדי שבני ישראל שבאותו הדור יבואו למעלת התשובה.

דהעילוי דתשובה הוא שזדונות נעשים כזכות, העלאת הזדונות. והביאור בזה: הצדיקים ממשיכים את אחדות ה' בעולם, וגילוי אחדות ה' ברע, כפי שהוא מצד העולם, הוא על ידי דחיית הרע. אך בעלי תשובה מעלים את הניצוץ שישנו ברע, דענינם הוא העלאה מלמטה למעלה, והם מגלים את אחדות ה' על ידי היציאה מהעולם – העלאת הניצוץ.

והנה הבירור דהניצוצים הכי תחתונים הוא על ידי זה שאפילו הערב רב שעבדו את העגל והסיתו והדיחו כו' הנה גם הם חזרו בתשובה.

והנה אנו מוצאים נקודה זו בהפטרה שהיא מענין הפרשה. והוא שחז"ל אמרו שאלוהו אמר לפר שעלה לבעל "כשם ששמו של הקב"ה מתקדש על ידי זה שעימי כך מתקדש על ידיך". שעל ידי הפר שעלה לבעל נתעלה הניצוץ שבו לקדושה, ונתגלה אחדות ה' כמו ("כשם כו' כך") הפר שעלה לה'.

ההוראה: אל יאמר האדם שרצונו להתעסק בענינים שהם תמיד בגבול הקדושה אך לא בקירוב בני ישראל לתשובה. דעל ידי עבודת התשובה מתקדש שמו של הקב"ה באותו האופן דהפר שעלה לה'. ואדרבא מקודם צריך להיות קידוש ה' על ידי הפר שעלה לבעל ורק אח"כ על ידי "זה שעימי".